

HET PROVINCIAAL VEREFFENINGSFONDS VLAAMS-BRABANT

**i.s.m. Vlaamse
Gemeenschapscommissie van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

Jaarverslag 2009

VLAAMSE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

VLAAMSE
GEMEENS
CHAPSCO
MMISSIE

Inhoudstafel

VOORWOORD	- 1 -
1 STRUCTUUR EN WERKING	- 2 -
1.1 DE BEGELEIDINGSGROEP	- 3 -
1.2 HET COMITÉ VEREFFENINGSFONDS	- 6 -
1.2.1 OPDRACHT EN LEDEN	- 6 -
1.2.2 HOE CONCREET EEN AANVRAAG INDIENEN?	- 7 -
1.2.3 BESPREKINGEN IN 2009	- 8 -
2 OVERZICHT BEHANDELDE DOSSIERS	- 10 -
2.1 AANTAL AANVRAGEN	- 10 -
2.2 DE LEEFTIJD	- 11 -
2.3 DE FEITEN	- 13 -
2.4 DE MOTIEVEN	- 13 -
2.4.1 PEDAGOGISCH	- 13 -
2.4.2 FINANCIËEL/PEDAGOGISCH	- 14 -
2.4.3 JUSTITIEEL/FINANCIËEL	- 14 -
2.5 PARKETNIVEAU OF JEUGDRECHTBANK	- 15 -
2.6 WIJZE VAN FINANCIËEL HERSTEL	- 16 -
2.7 AANVRAAG VERSUS UITVOERING	- 17 -
3 DE PRESTATIEPLAATSEN	- 20 -
3.1 VERENIGING ZONDER WINSTOOGMERK (VZW)	- 21 -
3.2 GEMEENTEN EN PROVINCIE	- 21 -
3.3 OCMW	- 21 -
3.4 ANDERE	- 22 -
3.5 BESCHOUWINGEN	- 22 -
4 VERHOUDING VEREFFENINGSFONDS EN BEMIDDELING	- 23 -
5 INTERPROVINCIAAL OVERLEG	- 26 -
6 FINANCIËEL VERSLAG	- 27 -
7 HET HERSTELFONDS EN DE ROL VAN DE PROVINCIES	- 29 -
8 BIJLAGE: CRITERIA BIJ DE TOEKENNING VAN DE BIJDRAGE	- 31 -

Voorwoord

Het moment van het opstellen van een jaarverslag, betekent terugblikken op wat voorbij is en maken van overwegingen en afwegingen. Aangenaam om vast te stellen is dat het comité en de begeleidingsgroep van het provinciaal vereffeningsfonds kan steunen op trouwe medewerkers die vanuit hun werkervaring, maar vooral vanuit hun engagement, het comité en de begeleidingsgroep gestalte geven en interessant houden. Een welgemeend woord van dank daarvoor.

Dynamiek en nieuwe evoluties brengen veranderingen mee zoals een samensmelting van organisaties. Een nieuwe fusie betekent een nieuwe naam en vraagt aanpassing van alle partners. Om kort te zijn, we spreken niet meer van BAS! maar van BB of *Bemiddelingsburo Brussel* dat nu deel uitmaakt van de grote vzw ALBA. Dit activiteitenverslag van 2009 hanteert die nieuwe benaming, al is het niet simpel. (zie www.alba.be)

Naast de gebruikelijke hoofdstukken van de werkzaamheden van de begeleidingsgroep en het comité V, bevat dit jaarverslag een interessante bijdrage van een bemiddelaar. Hij stelt enkele markante vragen bij de besprekingen in het comité vereffeningsfonds, meer bepaald over de verhouding ten aanzien van de bemiddeling.

Tijd ook om na al de jaren stil te staan bij de plaatsen waar de jongeren sedert de start van het provinciaal vereffeningsfonds terecht kunnen om via hun inzet de verschuldigde schade terug te kunnen betalen aan het slachtoffer. Wat zijn die prestatieplaatsen?

Dit activiteitenrapport en het financieel verslag is besproken en goedgekeurd door de leden van de begeleidingsgroep op 1 april 2010.

SWINNEN Monique, voorzitter begeleidingsgroep vereffeningsfonds

BOON Kaat, voorzitter comité vereffeningsfonds (eindredactie)

BOYEN Chris, secretaris provinciaal vereffeningsfonds

1 Structuur en werking

Het provinciaal vereffeningfonds bestaat sedert 14 oktober 1997 in de provincie Vlaams-Brabant en betekent een hulpmiddel bij het bemiddelingsproces.¹ De organisatie van het vereffeningfonds is een gemeenschappelijk initiatief van de dienst welzijn en de federale afdeling, dienst politie en openbare orde.

Het vereffeningfonds biedt de mogelijkheid aan de jongere om te komen tot een effectieve vereffening van de veroorzaakte schade aan het slachtoffer via het verrichten van prestaties. Op die manier kan de jongere zelf zijn verantwoordelijkheid opnemen.

Er kan een beroep worden gedaan op het provinciaal vereffeningfonds wanneer een aantal voorwaarden is vervuld:

- de minderjarige dader erkent een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd waarbij een persoon of een organisatie schade heeft geleden en waarvoor een klacht is neergelegd;
- de jongere is bereid de schade te vergoeden en heeft hierover een 'overeenkomst' met het slachtoffer bereikt na bemiddeling met de bemiddelingsdienst BAL (Leuven) of BB (Brussel);
- samen met het slachtoffer wordt nagegaan op welke manier de schadevergoeding kan betaald worden;
- het fonds komt enkel tussen voor de gelden die niet door de verzekering worden gedekt. Eerst wordt de verzekering aangesproken.
- de jongere beslist samen met de ouders dat hij zelf verantwoordelijk is voor de schade en wil dit terugbetalen door zich 'zinnig' in te zetten voor een vereniging, dienst of instelling met een maatschappelijke functie. Bijvoorbeeld: in een cultureel centrum, in de keuken van een rusthuis, in een dierenopvangcentrum, ...
- de jongere schrijft een brief naar het comité van het vereffeningfonds om een aanvraag te doen waarin zijn/haar aanvraag wordt gemotiveerd. De bemiddelaar legt deze brief voor aan het comité en geeft toelichting bij de aanvraag.
- het comité beslist of de aanvraag wordt goedgekeurd. Het houdt rekening met de persoonlijke motivatie van de aanvrager, de mening van de ouders, de verwachting van de benadeelde, de tussenkomst van de verzekering en het standpunt van de bemiddelaar.
- wanneer de aanvraag is goedgekeurd, gaat de jongere op zoek naar vrijwilligerswerk, ev. met de hulp van de bemiddelaar. Wanneer een geschikte organisatie is gevonden, worden de nodige afspraken gemaakt (werkdagen en -uren, werkopdrachten, ...). Deze afspraken worden opgenomen in een overeenkomst, die door de verschillende partijen wordt ondertekend.

¹ Op 14 oktober 1997 worden de fondsen die voordien beheerd werden door de vzw Oikoten (Leuven) en de vzw BAS! (Brussel) overgeheveld naar de provincie Vlaams-Brabant. Sindsdien heeft de provincie Vlaams-Brabant een overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Door deze overeenkomst kan het provinciaal vereffeningfonds zowel gebruikt worden door jongeren (desgevallend slachtoffers) die wonen in de provincie Vlaams-Brabant als door Nederlandstalige jongeren woonachtig in één van de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- na het volbrengen van de prestaties, wordt de vergoeding via het vereffeningfonds uitbetaald. Dit bedrag komt niet in handen van de jongere terecht, maar gaat rechtstreeks naar de benadeelde als vergoeding voor de geleden schade. (cheque op naam van slachtoffer of via een overschrijving op de rekening van de bemiddelingsdienst die het dan doorstort.)

Het provinciaal vereffeningfonds Vlaams-Brabant wordt begeleid door een begeleidingsgroep die de praktische werking van het comité evalueert.

De dagelijkse werking en de goedkeuring van de individuele dossiers gebeuren in het comité vereffeningfonds dat jaarlijks 7 keer samenkomt.

1.1 De begeleidingsgroep

Tot de opdrachten van de begeleidingsgroep behoren:

- begeleiden van het comité vereffeningfonds en evalueren van de werking van het vereffeningfonds;
- toezien op de financiële bijdragen vanwege externen;
- formuleren van adviezen en het ontwikkelen van visie ten behoeve van het beleid;
- bespreken en goedkeuren van het jaarlijks werking- en financieel verslag;
- toezien op de wetenschappelijke opvolging en begeleiding van de werking van het vereffeningfonds.

De begeleidingsgroep is samengesteld uit personen werkzaam in verschillende diensten en organisaties die het vereffeningfonds mee gestalte geven.

- Provincie
 - Swinnen Monique, gedeputeerde Welzijn - voorzitter
 - Boon Kaat, arrondissementscommissaris - provincie Vlaams-Brabant
 - Boyen Chris, provincie Vlaams-Brabant - dienst Welzijn - secretaris
 - Erwin Daenen, diensthoofd welzijn en gezondheid
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest
 - Motteux Martine, Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)
 - Vanherwegen Tine, V.G.C. - directie Welzijn en Gezondheid
- Vlaamse Gemeenschap
 - Balcaen Lieve, Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg
- Bemiddelingsdienst
 - Depoortere Hans, vzw ALBA
 - Eggen Liesbeth, Bemiddelingsdienst Leuven (BAL)
 - Jespers Jo, directeur vzw ALBA
 - Mullens Kris, Bemiddelingsdienst Leuven (BAL)
 - Vanseveren Bie, Bemiddelingsburo Brussel (BB)

- Sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand (vroeger: sociale dienst jeugdrechtbank)
 - Gysemberg Tina voor gerechtelijk arrondissement Leuven
 - Houthuys Mieke voor gerechtelijk arrondissement Brussel
- Sociale dienst voor vrijwillige jeugdbijstand (vroeger: comité bijzondere jeugdzorg)
 - Van den Elzen Linda voor gerechtelijk arrondissement Brussel
 - Van Gaubergen Jan, voor gerechtelijk arrondissement Leuven²
- Parket
 - Cordemans Daniëlle, parket Leuven
 - Verleysen Mieke, jeugdparquet Brussel
- Advocatuur
 - Evens Ludwig, balie Leuven
 - Van Eeckhoudt Barbara, balie Brussel
- Centra voor slachtofferhulp
 - Decock Tine voor Brussel (Groot Eiland)
 - Huysmans Veerle voor Leuven (CAW)
- Deskundigen
 - Van Garsse Leo, Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek

De begeleidingsgroep kwam samen op **2 april 2009**. De volgende punten werden besproken.

1. Goedkeuring indexering prestatie vereffening

Bij de start van het vereffeningfonds is beslist om het bedrag per uur aan te passen aan de index. Dit gebeurt jaarlijks in januari, zoals overeengekomen met de andere Vlaamse provinciale fondsen. De begeleidingsgroep bevestigt formeel deze aanpassing.

Vanaf januari 2009 wordt het bedrag van 6,07 euro per uur betaald in de dossiers die zijn goedgekeurd na 1 januari 2009, ook voor de aanvragen tot uitbreiding. De datum van goedkeuring van tussenkomst bepaalt dus het bedrag dat uitbetaald wordt per uur.

2. Het fonds op de rug van politie en welzijn

In Vlaams-Brabant is de organisatie van het vereffeningfonds een gemeenschappelijk initiatief van de dienst welzijn en gezondheid en van de federale afdeling, dienst maatschappelijke veiligheid. In de vier andere Vlaamse provincies ressorteert het vereffeningfonds onder de dienst welzijn. Het fonds op de rug van politie en welzijn wordt een schitterend concept genoemd.

3. Hanteren van de billijkheid- en maximumtermijn

Gevraagd wordt of de billijkheidstermijnen strikt worden toegepast. Het antwoord is hierop genuanceerd negatief. Er kan van afgeweken worden, maar dan moet het goed geargumenteed worden. Argumenten hiervoor kunnen zijn: de bedragen zijn hoger, het gaat om kansarme gezinnen zonder enige andere mogelijkheid om de schade te vergoeden en justitie zit op de hielen, het slachtoffer zal anders nooit vergoed kunnen worden, ...

De begeleidingsgroep oordeelt dat het goed is dat uitzonderingen mogelijk blijven.

² Jan Van Gaubergen wordt op eigen verzoek in 2010 vervangen door Huygens Lander. We danken Jan voor zijn jarenlange medewerking.

4. Keuze prestatieplaats

Hoe ervaart de jongere het vrijwilligerswerk? Het onderscheid tussen werkstraf en vrijwilligerswerk voor het vereffeningsfonds moet voor de jongere duidelijk zijn. Het is belangrijk dat de jongere mee nadenkt over de keuze van de prestatieplaats, al is het soms moeilijk om kiezen. Gerichtte ondersteuning blijft nodig en dan lukt het wel. Meer en meer wordt de oefening gemaakt om de jongere zelf te laten kiezen omdat het voor hem een meerwaarde betekent.

Bijkomende vraag is in hoeverre de tewerkstellingsplaats beantwoordt aan het humanitaire en niet-commerciële karakter of aan de notie 'maatschappelijk belang'. In hoeverre heeft het fonds hier een toezichthoudende rol te spelen? Of, wat primeert: het humanitair karakter van de tewerkstellingsplaats of het feit dat de jongere op eigen initiatief de tewerkstellingsplaats heeft gevonden?

Voor de bemiddelingsdienst zou het interessant zijn om richtlijnen te krijgen over wat 'humanitair' werk is. Wat komt in aanmerking? Het is de moeite om bij zulke vragen even stil te staan. Het comité zal hierover nadenken. Toch mogen de richtlijnen niet te streng zijn. Het is voor een 16-jarige al een enorme stap om vrijwilligerswerk te doen en het wordt moeilijker naarmate er meer richtlijnen komen.

Daarom wordt besloten niet zozeer nieuwe regels te maken, maar wel een aantal richtlijnen (zonder dwingend karakter) om zich aan vast te houden. Op de volgende begeleidingsgroep wordt hierop verder gegaan op basis van een overzicht van de prestatieplaatsen waar jongeren voor het vereffeningsfonds hebben gewerkt.

5. Tussenkost fonds in geval van regres

Het fonds hanteert het subsidiariteitsprincipe ten aanzien van de familiale verzekering. Dit betekent dat eerst de verzekering moet aangesproken worden vooraleer een beroep kan gedaan worden op het vereffeningsfonds. Probleem is dat verzekeringsmaatschappijen meer en meer aankondigen dat ze regres zullen uitoefenen op het ogenblik dat de jongere 18 wordt.³ Concreet werd het fonds reeds gevraagd om tussen te komen voor een jongere die door de verzekeringsmaatschappij werd gemaand om het uitbetaalde bedrag terug te krijgen. Dit gegeven zet het subsidiariteitsprincipe op de helling. Want wat voor nut heeft het om de ouders ertoe te bewegen gebruik te maken van de familiale verzekering of hen zelfs aan te moedigen om er een af te sluiten, als blijkt dat nadien de jongere toch de bedragen moet terugbetalen?

Wettelijk kan hiertegen weinig ingebracht worden vanuit het vereffeningsfonds en moet er wetgevend initiatief zijn om bijvoorbeeld een leeftijds marge in te voeren. Vraag is of het fonds rekening moet houden met deze realiteit en toch tussenkost bij een aanvraag van een jongere in geval van regres uitoefening? Een andere mogelijkheid is dat we het subsidiariteitsprincipe wijzigen? De praktijk van de eventuele aanvragen zal in de toekomst hierop meer zicht geven. Verdere verkenning inzake regres is nodig.

Voor het betalen van een rechtsplegingsvergoeding of voor een boete (vb. in geval van gemeentelijke administratieve sancties) komt het fonds niet tussen.

³ Voor meer duiding zie jaarverslag vereffeningsfonds 2008 - www.provincievlaamsbrabant.be/vereffeningsfonds

6. Het herstelfonds voor gedetineerden

Leo Van Garsse geeft meer uitleg over het experiment met het herstelfonds voor gedetineerden. Dit fonds heeft betekenis voor slachtoffer, voor dader, voor gevangenis en voor de tewerkstellingsplaats. Het moet eerder gezien worden als een symbolische bijdrage om dialoog tussen de partijen te vergemakkelijken, eerder dan om de burgerlijke partij te vergoeden. De verschuldigde bedragen van de gedetineerden zijn meestal bijzonder hoog. (Zie ook hoofdstuk 6 voor info over het herstelfonds en de rol van de provincie.)

De begeleidingsgroep neemt kennis van deze ontwikkelingen.

7. Goedkeuring jaarverslag en financieel verslag

De begeleidingsgroep overloopt het ontwerp jaarverslag en krijgt aldus zicht op het voorbije werkingsjaar van het comité. Het financieel overzicht wordt goedgekeurd.

1.2 Het comité vereffeningsfonds

1.2.1 OPDRACHT EN LEDEN

Het comité heeft als **opdracht**:

- behandelen van de individuele aanvragen voor tussenkomst van het fonds;
- uitvoeren van opdrachten in overeenstemming met de afspraken met de begeleidingsgroep;
- vastleggen van criteria voor toekenning van een toelage van het fonds;
- jaarlijks opstellen van het financieel- en werkingsverslag;
- rapporteren aan de begeleidingsgroep.

De **leden** van het comité V worden aangesteld en ontslagen door de begeleidingsgroep. Gezien de bijzondere ligging van Brussel binnen onze provincie, wordt afwisselend vergaderd te Leuven (provinciehuis) en te Brussel (BB). In functie van die locatie wisselen sommige leden van het comité eveneens. In 2009 werkten de volgende personen mee:

provincie	voorzitter secretaris	Kaat Boon, arrondissementscommissaris Chris Boyen (niet stemgerechtigd)
Sociale dienst voor gerechtelijke bijstand Brussel	ondervoorzitter comité	Mieke Houthuys
advocatuur - balie		Barbara Van Eeckhoudt (Brussel) Ludwig Evens (Leuven)
Sociale dienst voor vrijwillige jeugdbijstand		Linda Van den Elzen (Brussel) Jan Van Gaubergen (Leuven) - ontslagnemend
Slachtofferhulp		Tine Decock (Brussel) Veerle Huysmans (Leuven)
ALBA vzw (maatschappelijke vert.)		Jo Jespers, directeur

Al deze leden zijn met uitzondering van de secretaris stemgerechtigd. Het huishoudelijk reglement stipuleert dat minstens 3 stemgerechtigde leden aanwezig moeten zijn om een aanvraag te kunnen goedkeuren. In 2009 werd dit minimum telkens gehaald dank zij de trouwe aanwezigheid van de leden.

De vertegenwoordigers van de **bemiddelingsdiensten** brengen de dossiers aan en zijn aanwezig in functie van de aanvraag van hun dossier. Zij zijn niet stemgerechtigd. Werkten mee in 2009:

Vanuit het Bemiddelingsburo Brussel (BB): Aafke De Leeuw, Katty Eylenbosch, Jelle Gijsegom, Felicitas Hardy, Minne Huysmans, Maarten Surdiacourt en Bie Vanseveren.

Vanuit de Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven (BAL): Dominique Abicht, Miriam Beck, Nele Devarrewaere, Liesbeth Eggen, Kris Mullens, Koen Nys, Natalie Van Paesschen en Kwinten Wouters.

BAL werkt ook met opgeleide vrijwillige bemiddelaars: Marie Decoster, Sofie Herroelen, Jan Huys, Evi Neven en Lies Vancrïekingen.

Het comité vereffeningsfonds vergadert ongeveer tweemaandelijks. Bij de planning van de vergaderdata wordt telkens rekening gehouden met de schoolvakanties. Minstens één week voor elke schoolvakantie (krokus, Pasen, Hemelvaart, zomerperiode, herfstverlof en kerstperiode) wordt een vergadering gepland, zodat de jongeren de kans krijgen om zo vlug mogelijk de veroorzaakte schade te vereffenen.

1.2.2 HOE CONCREET EEN AANVRAAG INDIENEN?

De bemiddelaars (van BB en BAL) leggen het dossier voor en lichten de aanvraag toe. Vooraf wordt informatie gegeven over de gepleegde feiten en het verloop van de bemiddeling. Vervolgens worden de standpunten van de ouders, de jongere en de benadeelden toegelicht. De betrokkenheid van het gerecht (parketdossier of jeugdrechtbank) en de situatie van de verzekering (al dan niet tussenkomst) komen eveneens aan bod.

Tot slot formuleert de bemiddelaar zijn of haar standpunt en maakt de aanvraag concreet wat betreft het gevraagde bedrag van de schade, dat dan vertaald wordt naar aantal prestatie-uren. Een persoonlijk briefje van de jongere waarin hij zijn aanvraag motiveert en desgevallend zijn spijt uitdrukt, vervolledigt het dossier.

Ter illustratie de brief van een 15-jarige jongen aan het comité van 15 oktober 2009:

"Beste,

Ik wil graag gaan werken om mijn schulden te vereffenen, omdat ik bijna niks kon doen voor mijn slachtoffers. En met het al terugbetalen is al iets kleins, dan doe ik tenminste iets. En aan één kant wil ik ook niet mijn ouders of iemand anders ervoor laten betalen zonder dat ik er iets voor doe. Dus ik denk dat dit een gepaste manier is om mijn schulden te vereffenen."

En brief van een 16-jarige jongen:

"Geachte

Naar aanleiding van de feiten op x 2009, stuur ik u deze brief. Vorige week vernam ik dat we de keuze kregen om te gaan werken voor wat we aangericht hebben, of dat onze ouders ervoor moeten opdraaien. Ik wil er absoluut voor gaan werken, om twee redenen; We vonden onszelf groot genoeg om op een dak te kruipen, dus vind ik dat we er zelf moeten voor opdraaien. Als we er nu van af komen zonder dat we er zelf iets voor

*gedaan hebben, zijn we niet gestraft, en proberen we het misschien nog eens.
Met vriendelijke groeten, "*

Als de stemgerechtigde leden van mening zijn dat het dossier te weinig gegevens bevat om toe te laten een gefundeerde beslissing te nemen, wordt de beslissing uitgesteld of een voorlopige beslissing genomen. De bemiddelaars moeten dan tegen de volgende vergadering meer informatie geven.

Het bedrag van de aanvraag en daaraan gekoppeld de prestatie-uren, wordt getoetst aan de mogelijkheden van de jongere (zakgeld, vakantiejob, ...) en aan de vooropgestelde billijkheidstermijnen. (zie bijlage)

Wanneer één of meerdere leden om een principiële reden niet akkoord gaat met de beslissing om gevolg te geven aan de vraag tot tussenkomst, wordt dit ook opgenomen in de beslissing.

Deze beslissing wordt geacteerd in het verslag. De bemiddelingsdienst krijgt ter plaatse de schriftelijke bevestiging van die beslissing met de vermelding van het toegekende bedrag en het overeenkomstige aantal uren vrijwilligerswerk. Eventueel worden opmerkingen over het dossier toegevoegd. De goedkeuring wordt toegekend voor een periode van 6 maanden. Indien de jongere binnen deze termijn geen prestaties heeft verricht, kan een verlenging gevraagd worden. Doelstelling is om zicht te blijven houden op het verloop van de dossiers, om de vereffening binnen een redelijke termijn te doen plaatsvinden en om de gelden van het fonds goed te kunnen beheren.

Aan het einde van de tewerkstellingsperiode, wordt door de begeleider op de werkvloer en de jongere een evaluatieformulier ingevuld. Het bedrag waarvoor de jongere gepresteerd heeft, wordt dan uitbetaald. Meestal wordt de tewerkstelling positief geëvalueerd, maar ook bij een negatieve evaluatie, wordt het bedrag waarvoor de jongere gewerkt heeft, uitbetaald. De evaluatie is in eerste instantie nuttig voor de betrokkenen zelf en voor de bemiddelingsdienst om de nodige lessen eruit te trekken.

Het fonds betaalt maximaal het overeengekomen bedrag uit. De bemiddelaars dienen erover te waken dat alle betrokkenen, zowel jongere, ouders, tewerkstellingsplaats als bemiddelaar, het aantal uren waarvoor het fonds zich akkoord verklaard heeft, respecteren. Indien de jongere meer zou gepresteerd hebben dan beslist in het comité, zal het fonds hiervoor niet tussenkomen. Als om welke reden dan ook het overeengekomen bedrag ontoereikend is om het slachtoffer te vergoeden, kan een nieuwe aanvraag ingediend worden bij het comité (uitbreiding), dat over de toekenning zal beslissen.

1.2.3 BESPREKINGEN IN 2009

In 2009 is het comité V 7 keer samengekomen: 2 februari, 19 maart, 11 mei, 25 juni, 3 augustus, 15 oktober en 7 december 2009. Het comité behandelde 39 nieuwe dossiers (met inbegrip van 4 uitbreidingen van deze nieuwe dossiers) en 3 uitbreidingen van oude dossiers. Voor 1 dossier werd een verlenging van termijn goedgekeurd. (Voor meer informatie over leeftijd, feiten, uren, bedrag zie volgend hoofdstuk.)

1 of 2 uren vrijwilligerswerk: verantwoord?

In drie dossiers was het te vergoeden schadebedrag zeer laag en bijgevolg ook het aantal uren vrijwilligerswerk, namelijk 2 uren en zelfs 1 uur. De comitésleden vragen zich af of het verantwoord is om jongeren voor zo'n kleine bedragen te laten werken. 1 of 2 uren werken vraagt niet alleen een enorme tijdsinvestering van iedereen die rond de vereffening werkt. Ook van de tewerkstellingsplaatsen vraagt het een grote inzet. Eén uur is nauwelijks tijd genoeg om de jongere te informeren.

Het vereffeningswerk mag echter niet economisch of te pragmatisch benaderd worden. De symboliek van het fonds is belangrijk.

Een minimumbedrag hanteren om tussen te komen, vb.10 euro met de bedoeling om de ouders verantwoordelijk te stellen, zou een oplossing kunnen zijn. Maar dit kan alleen als het principe ook doorgetrokken wordt naar grote schadebedragenbedragen. Gezien de moeilijkheden in de praktijk (vb. gezin in armoede, één ouder gezin...) is dit niet hanteerbaar. Een andere mogelijkheid is dat een minimum aantal uren opgelegd wordt, vb. minimaal 4 uren tewerkstelling. Het is moeilijk om hierin een voorstel te doen. Men vertrekt vanuit de hypothese dat de tewerkstellingsplaatsen niet bereid zouden zijn om voor een paar uur een jongere aan het werk te zetten. Maar is dat wel zo?. Hanteren zij een minimum of een maximum?

Afgesproken wordt dat de bemiddelaars de prestatieplaatsen bevragen en polsen hoeveel uren minimum ze de inspanning willen doen om een jongere te laten presteren. Deze bevraging zal afgerond worden eind april 2010. Daarna worden de antwoorden geëvalueerd.

Te jonge leeftijd

Het comité verwondert zich soms over de zeer jonge leeftijd van de aanvragers. Of de reden moet gezocht worden bij de jonge daders zelf, dan wel bij de politioneel en justitiële aanpak, is niet te achterhalen. Feit is dat er vraagtekens worden geplaatst bij sommige dossiers die het parket heeft doorverwezen aan de bemiddelingsdiensten en waarvan enkele op de tafel van het comité belanden.

Houding van de verzekeringsmaatschappijen

De verzekeringen blijven een steeds terugkerend probleem. Meer en meer geven verzekeringsmaatschappijen aan dat ze regres zullen uitoefenen op het ogenblik dat de jongere 18 wordt. De leeftijd van de jongere op het ogenblik van de feiten speelt daarbij geen rol. Eén verzekeringsmaatschappij (Zelia) hanteert zelfs de leeftijd van 7 jaar als leeftijd des onderscheid.

Het comité bekijkt elk dossier apart en beslist in functie van de omstandigheden of het tussenkomt in gevallen van regres. Het belang van het slachtoffer wordt mee overwogen. Het comité blijft voorlopig het afsluiten van familiale verzekeringen stimuleren.

2 Overzicht behandelde dossiers

2.1 Aantal aanvragen

In 2009 zijn 42 dossiers voorgelegd aan het provinciaal vereffeningsfonds. Het betreft 39 nieuwe dossiers (de 4 bijkomende aanvragen tot uitbreiding en 1 vraag tot verlenging van de termijn in hetzelfde jaar worden niet afzonderlijk geregistreerd) en 3 oude dossiers waarin een uitbreiding is aangevraagd. Voor één dossier van vorig jaar werd een uitbreiding gevraagd omwille van regres door de verzekeringsmaatschappij. In een tweede dossier van 2008 meldden zich nieuwe slachtoffers aan en werd er daarom een uitbreiding gevraagd. Een dossier van 2007 kreeg een uitbreiding van de oorspronkelijke goedkeuring omwille van de beslissing van de verzekering om niet tussen te komen.

tabel 1: overzicht aantal aanvragen en behandelde dossiers - Bron: comité VF

JAAR	Aantal aanvragen	uitbreiding/ wijziging goedgekeurd dossier	geweigerd	aantal nieuw en behandelde dossiers
1997	3	0	0	3
1998	30	0	0	30
1999	29	0	0	29
2000	22	0	0	22
2001	32	0	0	32
2002	30	0	0	30
2003	30	0	0	30
2004	52	0	0	52
2005	44	9	1	34
2006	44	0	1	43
2007	35	2	0	33
2008	38	5	0	33
2009	42	3	2	37
totaal	431	19	4	408
%	100%	4%	1%	95%

37 van de 39 nieuwe voorgelegde dossiers werden goedgekeurd.

In twee dossiers besliste het comité V om geen tussenkomst te verlenen. Een achtjarige jongen vroeg de goedkeuring voor 8 uren vrijwilligerswerk (zoals zijn oudere broer van 11j). De comitéleden waren van mening dat een achtjarige niet goed beseft waarover het gaat en bovendien dat de ouders hun ouderlijke verantwoordelijkheid moeten opnemen. Het antwoord was dus negatief.

De tweede weigering had te maken met het gebrek aan motivatie van de jongere. Voor deze jongere gaf het comité in 2008 een eerste maal een goedkeuring. Het dossier werd echter later geklasseerd omdat de jongere verschillende keren na elkaar op het nippertje afhaakte om te gaan werken. De jongere had het moeilijk om zijn leven in de hand te houden. Zijn vele en goede voornemens leken niet tot goede resultaten te leiden. In 2009 werd een

tweede aanvraag voor hem ingediend. Het ging om een hoog schadebedrag. De comitésleden hadden het moeilijk met het hoge bedrag, maar ook met de houding van de jongere. De comitésleden hadden niet de indruk dat hij bereid was om veel inspanningen te doen. Voor het slachtoffer is een weigering pijnlijk. Ook voor de bemiddelaar die hier veel tijd insteekt, is een weigering niet aangenaam.

In sommige dossiers is het aanvankelijk gevraagde bedrag teruggebracht tot het franchisebedrag in afwachting van meer duidelijkheid rond tussenkomst familiale verzekering. Vandaar dat er dan later een bijkomende aanvraag gebeurt wanneer duidelijk is dat de verzekeringsmaatschappij niet tussenkomt (4 uitbreidingen).

Van de 37 nieuwe en goedgekeurde dossiers zijn er 19 door de bemiddelingsdienst Leuven (BAL) en 18 door de bemiddelingsburo Brussel (BB) voorgedragen. Het betreft 36 jongens en 1 meisje. Zoals in de vorige jaren, bevinden de jongens zich stevast in de meerderheid.

tabel 2: overzicht dossiers: bemiddelingsdiensten en geslacht - Bron: comité VF

JAAR	aantal nieuw en behandelde dossiers	dossiers BAL	dossiers BB	jongens	meisjes
1997	3	2	1	3	0
1998	30	23	7	28	2
1999	29	18	11	27	2
2000	22	19	3	17	5
2001	32	21	11	30	2
2002	30	20	10	28	2
2003	30	18	12	28	2
2004	52	14	38	44	8
2005	34	17	17	26	8
2006	43	16	27	38	5
2007	33	14	19	33	0
2008	33	14	19	32	1
2009	37	19	18	36	1
totaal	408	215	193	370	38
%	100%	53%	47%	91%	9%

2.2 De leeftijd

Daar waar het vorig jaar opviel dat er geen aanvragen ingediend werden door min 14-jarigen, gebeurde dit opvallend meer in 2009. Twee jongeren zijn jonger dan 12 jaar, vier jongeren hebben de leeftijd van 12 bereikt en twee 13-jarigen. In totaal betreft het 8 die jonger dan 14 jaar zijn op het moment van de feiten.

Elf 14-jarigen, tien 15-jarigen, zes jongeren van 16 jaar en twee 17-jarigen vroegen aan het fonds een tussenkomst om hun slachtoffers te kunnen vergoeden.⁴

⁴ De geweigerde dossiers van de 8-jarige en de 18-jarige zijn hierin niet opgenomen.

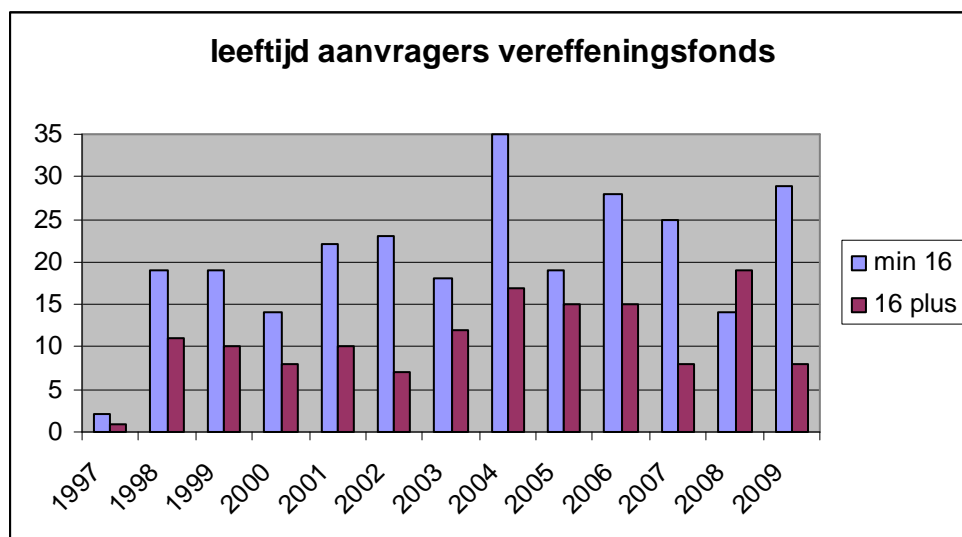
tabel 3: overzicht leeftijd aanvragers op het ogenblik van de feiten - Bron: comité VF

leeftijd	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	TOTAAL	%
-12	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	2	5	1%
12	0	1	6	2	0	5	2	1	1	1	2	0	4	25	6%
13	0	4	4	5	4	2	2	5	3	4	3	0	2	38	9%
14	2	3	4	6	11	9	5	12	6	11	10	6	11	96	24%
15	0	11	5	0	7	6	8	17	9	12	10	8	10	103	25%
16	0	6	6	5	5	4	7	14	12	9	6	10	6	90	22%
17	1	4	4	2	4	2	5	3	3	6	1	9	2	46	11%
18	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	5	1%
TOTAAL	3	30	29	22	32	30	30	52	34	43	33	33	37	408	100%

Over de jaren heen blijkt dat vooral 15 en 14-jarigen een beroep doen op het vereffeningfonds. De verdere analyse van de leeftijd van de aanvragers voor het vereffeningfonds, leert dat het fonds beantwoordt aan een nood. De grootste groep (65%) is immers jonger dan 16 jaar en zoekt bij het provinciaal vereffeningfonds een mogelijkheid om de schade zelf te vereffenen. Vermits zij nog niet de leeftijd hebben bereikt voor een betaalde vakantiejob, is het alternatief van het vereffeningfonds zeer welkom. Ook de slachtoffers vinden het positief dat de jongere zelf een inspanning levert en niet zomaar terugvalt op het geld van ma of pa.

tabel 4: overzicht en grafiek aantal jongeren per leeftijdscategorie min 16 jaar en 16 plus

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	TOTAAL	%
min 16	2	19	19	14	22	23	18	35	19	28	25	14	29	267	65%
16 plus	1	11	10	8	10	7	12	17	15	15	8	19	8	141	35%
totaal	3	30	29	22	32	30	30	52	34	43	33	33	37	408	100%

2.3 De feiten

Ook in 2009 hebben de aanvragers zich vooral schuldig gemaakt aan feiten van diefstal (17) en van vandalisme (14). Zes jongeren kloppen bij het fonds aan omwille van schade veroorzaakt door een geweldsdelict (vooral diefstal met geweld).

Uit de telling van meer dan 10 jaar vereffeningfonds, blijkt dat 50% te maken heeft met diefstal (vooral van gsm en (brom)fiets). Op de tweede plaats komen feiten van vandalisme voor (38%).

tabel 5: overzicht feiten - Bron: comité VF

jaar	nieuwe dossier	vandalisme	diefstal	geweld	andere
1997	3	0	2	0	1
1998	30	11	10	5	4
1999	29	11	13	2	3
2000	22	5	16	1	0
2001	32	14	16	1	1
2002	30	14	13	1	2
2003	30	14	12	4	0
2004	52	18	31	2	1
2005	34	12	16	4	2
2006	43	11	27	1	4
2007	33	14	15	1	3
2008	33	15	16	1	1
2009	37	14	17	6	0
totaal	408	153	204	29	22
%	100%	38%	50%	7%	5%

2.4 De motieven

Jongeren doen een beroep op het vereffeningfonds omdat ze de schade zelf willen vergoeden, maar gezien de jonge leeftijd, niet de financiële mogelijkheden hebben. We onderscheiden binnen dit financieel gegeven drie soorten motieven: 1) pedagogisch, 2) financieel/pedagogisch en 3) justitieel/financieel. Deze invul oefening is eerder richtinggevend en subjectief.

2.4.1 PEDAGOGISCH

Louter pedagogische motieven zijn deze waarbij de jongere zelf zijn verantwoordelijkheid wenst op te nemen of soms ook al eens door de ouders sterk wordt gestimuleerd tot eigen inzet. Het wordt meestal verwoord als het "iets goedmaken" of "bewijzen dat ze iets kunnen" ten aanzien van ouders (meestal staan die op de eerste plaats) en pas in tweede orde ten aanzien van het slachtoffer en de omgeving. Het gaat over jongeren die erop staan om de schade zelf te vereffenen (maar meestal zakgeld ontberen of geen vakantiewerk vinden) ook al is een familielid bereid of in staat om de kosten te betalen. In 15 dossiers blijkt deze reden de bovenhand te hebben.

Ter illustratie uit een motivatiebrief van een 16-jarige: "*Ik wil er zelf voor werken omdat ik vind*

dat ik zelf verantwoordelijk ben en niet mijn ouders. "

2.4.2 FINANCIEEL/PEDAGOGISCH

Naast het opnemen van de eigen verantwoordelijkheid, wordt het werken voor het fonds ook aangenomen omdat het een oplossing biedt voor een precare financiële situatie van het gezin. De beide ouders of (meestal) één ouder verkeert in een zwakke financiële situatie en heeft het zo al moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen (werkloos, OCMW, mutualiteit, weduwe). De jongere staat er dan ook op om zelf de schade terug te betalen en zijn/haar ouder(s) niet te belasten. Het fonds biedt een oplossing voor deze financiële moeilijkheden.

In de meeste dossiers (18) vinden we het pedagogisch/financieel motief terug.

Ter illustratie hoe een 13-jarige jongere het verwoordt:

" Ik schrijf u een brief om te zeggen dat het me spijt en ik wil het goed maken. Om het goed te maken, wil ik een werkje vinden. Omdat ik van mijn eigen geen geld heb en mijn moeder ook niet.

Ik hoop dat het lukt en dank u dat u me helpt. "

2.4.3 JUSTITIEEL/FINANCIEEL

In 2009 is in drie dossiers sprake van een justitiële reden, gekoppeld aan financiële overwegingen. De jongere wil namelijk de rechter of de parketmagistraat gunstig stemmen in de hoop op een milde straf of op een sepot. Daarenboven is de thuissituatie op financieel vlak zeer zwak. Het justitieel aspect heeft hier als motief de bovenhand omwille van voorgaande feiten (hij is reeds gekend bij het gerecht).

tabel 6: overzicht motieven tot aanvraag vereffeningfonds - Bron: comité VF

jaar	aantal aanvragen	pedagogisch	financieel/ pedagogisch	justitieel/ financieel	onbekend
1997	3	0	3	0	0
1998	30	16	3	9	2
1999	29	21	6	2	0
2000	22	16	6	0	0
2001	32	15	14	3	0
2002	30	21	9	0	0
2003	30	17	10	2	1
2004	52	23	23	6	0
2005	34	17	11	6	0
2006	43	5	33	5	0
2007	33	8	18	7	0
2008	33	7	23	1	2
2009	37	15	18	3	1
totaal	408	181	177	44	6
%	100 %	44 %	44 %	11 %	1 %

Een vergelijking met de voorgaande jaren bevestigt de tendens dat jongeren ervoor opteren om de gemaakte fout zelf te kunnen herstellen (44%). Eén op tien jongere doet dit ook om een gunstige beslissing te bekomen van het jeugdparquet of de jeugdrechter.

2.5 Parketniveau of jeugdrechtbank

De meeste dossiers bevinden zich op het niveau van het parket (21 in 2009 of 60% van het totaal aantal dossiers sedert 2001). 13 dossiers in 2009 (28% sedert 2001) bevinden zich op het niveau van de jeugdrechter voor een vonnis is geveld.

Drie jaar op rij is geen aanvraag bij het vereffeningfonds gedaan naar aanleiding van een herstelgericht groepsoverleg (hergo). Eén van de redenen die aangehaald wordt in het gerechtelijk arrondissement Brussel is dat het financiële aspect uit de besprekingen van het herstelgericht groepsoverleg gehaald wordt omdat het vaak over te zware feiten gaat en te hoge schade bedragen. Die moeten dan op een andere manier worden geregeld.

Begin 2001 heeft de begeleidingsgroep besloten om jongeren ook een kans te geven om de schade te vereffenen indien ze dat zelf willen én op voorwaarde dat er bemiddeld wordt, ook al is hun zaak al beslecht in een vonnis. In 2009 zijn er twee aanvragen voor het vereffeningfonds ingediend nadat de jeugdrechter een vonnis heeft uitgesproken.

Eén jongere had tijdens een andere bemiddeling andere feiten bekend en wilde via het vereffeningfonds die schade terug vergoeden. Het mandaat van het parket zou nog worden gevraagd.

tabel 7: overzicht gerechtelijke herkomst dossiers - Bron: comité VF

	Parket	JRB			jongere/ instelling	TOTAAL
		voor	Na vonnis	Hergo		
2001	26	5	0	1	0	32
2002	18	10	1	0	1	30
2003	21	4	0	3	2	30
2004	25	20	1	5	1	52
2005	19	10	1	4	0	34
2006	25	9	3	5	1	43
2007	19	11	1	0	2	33
2008	21	10	0	0	2	33
2009	21	13	2	0	1	37
totaal	195	92	9	18	10	324
%	60%	28%	3%	6%	3%	100%

2.6 Wijze van financieel herstel

Uit de registratiegegevens van de bemiddelingsdiensten BAL en BB, is het niet mogelijk om uit te zoeken welk percentage van de dossiers een financiële schaderegeling nodig heeft op het totaal aantal bemiddelingsdossiers dat bij de beide diensten toekomt. De basis van hun tellingen zijn immers anders dan de basis bij het vereffeningfonds.

We hebben gegevens opgevraagd van de bemiddelingsdiensten met betrekking tot hun registratie van dossiers (= elke dader/slachtoffer relatie)⁵ waarin een financieel herstel gebeurt. Er is over de jaren heen geen duidelijke trend waar te nemen wat het aantal aanvragen bij het provinciaal vereffeningfonds betreft.

tabel 8: overzicht wijze van financiële vergoeding - Bron: registraties BAL en BB

BAL	VF	ouders	zak- en spaargeld	job en leercontract	verzekering	andere en onbekend	totaal*	dossiers fin herstel	% VF tov dossiers fin herstel
2004	6	23	34	21	13	3	100	100	6,0%
2005	22	38	24	18	7	0	109	105	21,0%
2006	16	31	14	17	15	0	93	86	18,6%
2007	8	38	9	9	12	1	77	68	11,8%
2008	20	75	35	31	11	0	172	155	12,9%
2009	20	66	35	24	15	0	160	154	13,0%
totaal	92	271	151	120	73	4	711	668	13,8%
	13%	38%	21%	17%	10%	1%	100%		

BB	VF	ouders	zak- en spaargeld	job en leercontract	verzekering	andere en onbekend	totaal*	dossiers fin herstel	% VF tov dossiers fin herstel
2004	28	35	12	47	12	14	148	133	21,1%
2005	59	24	17	20	31	3	154	139	42,4%
2006	20	22	1	12	9	6	70	60	33,3%
2007	27	54	27	31	10	10	159	146	18,5%
2008	19	39	42	19	3	7	129	124	15,3%
2009	17	51	40	21	16	2	147	125	13,6%
totaal	170	225	139	150	81	42	807	727	23,4%
	21%	28%	17%	19%	10%	5%	100%		

* meerdere combinaties zijn mogelijk

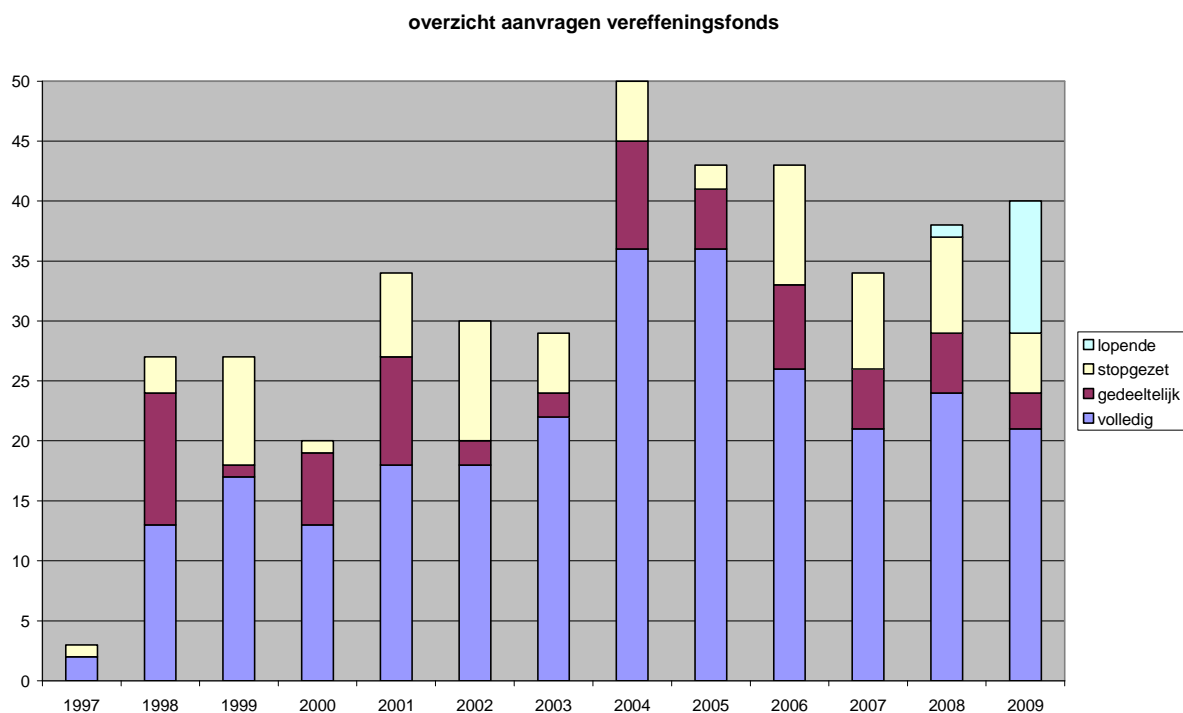
De registratiegegevens van de bemiddelingsdiensten BB en BAL tonen aan dat in 2009 bij beiden ongeveer 13% van de dossiers met een financiële vergoeding, dit klaarden via het provinciaal vereffeningfonds.

Globaal zien we dat jongeren sedert 2004 uit het westen van onze provincie (Brussel-Halle-Vilvoorde) meer via het vereffeningfonds de schade vereffenen (21% bij BB t.o.v. 13% bij BAL). In het arrondissement Leuven worden ouders (38% t.o.v. 28%) en eigen middelen (zak- en spaargeld: 21% t.o.v. 17%) meer aangewend om de schade terug te betalen. De verzekering komt in 1 op de 10 dossiers tussen (10%). Het betaald werk (job en leercontract) zorgt in ongeveer 1 op de 6 dossier voor de betaling van de veroorzaakte schade (17% en 19%).

⁵ Een dossier bij het vereffeningfonds is elke aanvraag van een jongere naar aanleiding van een strafbaar feit en waarbij schade moet worden terugbetaald aan 1 of aan meerdere slachtoffers.

2.7 Aanvraag versus uitvoering

Niet elke door het comité goedgekeurde aanvraag resulteert in een effectieve uitbetaling van de gevraagde som. Globaal gezien (zonder rekening te houden met de nog lopende dossiers) komt het erop neer dat op de 10 aanvragen bijna 7 jongeren (66%) erin slagen om hun aanvraag volledig uit te voeren. Minder dan 2 op de 10 aanvragen (18%) wordt stopgezet en 16% leidt tot een gedeeltelijke uitwerking.

tabel 9: overzicht uitvoering aanvragen - toestand 5 maart 2010 - Bron: comité VF

jaar	volledig	gedeeltelijk	stopgezet	subtotaal	nog lopende	totaal
1997	2	0	1	3	0	3
1998	13	11	3	27	0	27
1999	17	1	9	27	0	27
2000	13	6	1	20	0	20
2001	18	9	7	34	0	34
2002	18	2	10	30	0	30
2003	22	2	5	29	0	29
2004	36	9	5	50	0	50
2005	36	5	2	43	0	43
2006	26	7	10	43	0	43
2007	21	5	8	34	0	34
2008	24	5	8	37	1	38
2009	21	3	5	29	11	40
totaal	267	65	74	406	12	418
%	66%	16%	18%	100%		

De lopende dossiers betreft aanvragen die in het ene jaar bij het comité vereffeningfonds zijn gebeurd, maar pas in het volgende jaar worden uitgevoerd. Redenen hiervoor zijn bijvoorbeeld: de jongere is tijdelijk geplaatst in een instelling, er is onduidelijkheid over de tussenkomst van de verzekering, wachten op vakantieperiode of de jongere is gekwetst.

Onderstaand overzicht over de jaren heen (zowel nieuwe als de vraag naar uitbreiding van een reeds goedgekeurd dossier) geeft een beeld van het procentueel aantal effectief uitbetaalde bedragen. Ongeveer 60% van het aangevraagde bedrag wordt effectief door het vereffeningfonds uitbetaald.

tabel 10: overzicht uitbetalingen dossiers vereffeningfonds - toestand 5 maart 2010

jaar	aantal dossiers*	Toegekend bedrag	Uitbetaald bedrag	Rest	% uitbetaald
1997	3	€ 500,74	€ 446,21	€ 54,53	89%
1998	27	€ 7060,95	€ 4196,84	€ 2864,11	59%
1999	27	€ 6279,96	€ 4579,96	€ 1700,00	73%
2000	20	€ 4868,18	€ 2960,63	€ 1907,55	61%
2001	34	€ 8532,88	€ 4610,36	€ 3922,52	54%
2002	30	€ 6303,11	€ 3452,38	€ 2850,73	55%
2003	29	€ 7748,58	€ 5480,16	€ 2268,42	71%
2004	50	€ 17743,05	€ 12560,22	€ 5182,83	71%
2005	43	€ 8637,80	€ 6102,94	€ 2534,86	71%
2006	43	€ 8577,73	€ 5032,06	€ 3545,67	59%
2007	34	€ 8592,07	€ 4741,12	€ 3850,95	55%
2008	38	€ 13055,76	€ 6685,94	€ 6369,82	51%
2009	40	€ 12446,77	€ 5648,85	€ 6797,92	45%
totaal	418	€ 110347,58	€ 66497,67	€ 43849,92	60%

* zowel nieuwe aanvragen als uitbreiding van goedgekeurde dossiers

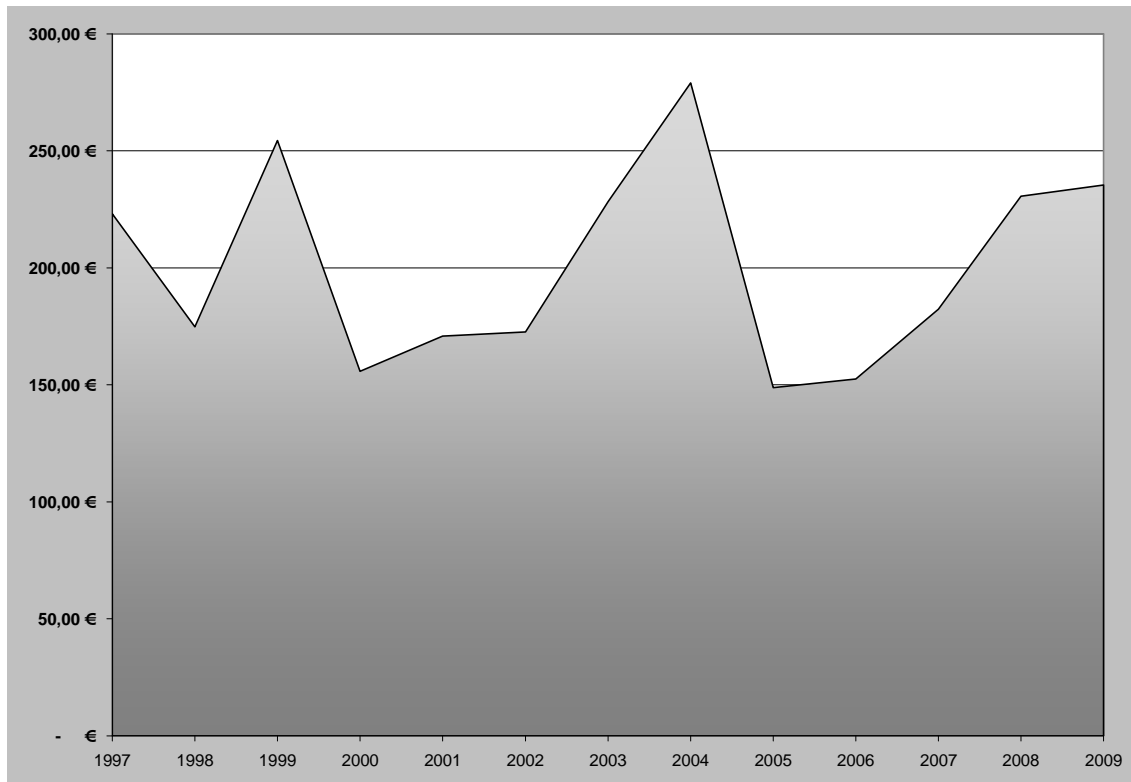
Over de voorbije werkjaren heen is het gemiddeld bedrag dat uitbetaald wordt aan een slachtoffer ongeveer 200 euro.

tabel 11: gemiddeld betaald bedrag per reeds uitbetaald dossier per jaar

jaar	aantal dossiers*	Uitbetaald bedrag	gemiddeld bedrag per dossier
1997	2	€ 446,21	223,11 €
1998	24	€ 4196,84	174,87 €
1999	18	€ 4579,96	254,44 €
2000	19	€ 2960,63	155,82 €
2001	27	€ 4610,36	170,75 €
2002	20	€ 3452,38	172,62 €
2003	24	€ 5480,16	228,34 €
2004	45	€ 12560,22	279,12 €
2005	41	€ 6102,94	148,85 €
2006	33	€ 5032,06	152,49 €
2007	26	€ 4741,12	182,35 €
2008	29	€ 6685,94	230,55 €
2009	24	€ 5648,85	235,37 €
totaal	332	€ 66497,67	200,29 €

* alle dossiers waarin werd uitbetaald

Het gemiddeld bedrag per dossier (gedeeltelijke of volledige uitbetaling) stijgt tussen 1998 en 1999. In 2000 daalt het stevig om dan terug te stijgen tot in 2004 (tot 279,12 € gemiddeld per dossier!). In 2005 en 2006 zit het gemiddelde weer op het niveau van 2000 met een bedrag van rond de 150 €, waarna het jaar na jaar weer toeneemt. In 2009 bedraagt het gemiddeld bedrag per uitbetaald dossier 235,37€. Dit ligt in de buurt van het franchisebedrag.

3 De prestatieplaatsen

Waar komen onze jongeren terecht? Het comité vereffeningfonds heeft zich nooit bezorgd gemaakt over de plaats waar de jongere zijn vereffening volbrengt. Af en toe waren er suggesties, slechts uitzonderlijk een verbod, gekoppeld aan de informatie die bij de aanvraag van het dossier door de bemiddelaar werd gegeven.

In principe vindt het comité dat de jongere zelf een voorstel moet doen. Nog beter is het wanneer er een link kan gelegd worden met de feiten. Hierop heeft het provinciaal vereffeningfonds geen zicht.

De prestatieplaats zelf moet een humanitair karakter hebben en dus een organisatie zijn zonder enige commerciële of winstgevendende doeleinden. Het iets terug doen voor de samenleving is het adagium.

Maar zonder de inzet van de begeleiders/werknemers in deze prestatieplaatsen kan de jongere zijn engagement ten aanzien van het slachtoffer en zijn ouders niet nakomen. Het provinciaal fonds kan evenmin bestaan zonder het maatschappelijk engagement en durf van deze plaatsen. Het past om ook hen in de kijker te plaatsen en hiervoor te danken. Een warme oproep ook naar anderen toe om deze maatschappelijke uitdaging aan te gaan wanneer een jongere komt aankloppen en zijn diensten aanbiedt in het kader van een vereffening.

De dossiers waarin jongeren daadwerkelijk (geheel of gedeeltelijk) hebben vereffend, werden bekeken. Hierin is nagegaan wat het bestuur of beheersorgaan is van die plaatsen. Zoals te verwachten scoren de verenigingen zonder winstoogmerk het hoogst (51%), gevolgd door diensten binnen een gemeente of de provincie (26%). Ook diensten binnen een OCMW zetten hun deuren regelmatig open voor deze jongeren (11%).

tabel 12: Overzicht aantal prestatieplaatsen en het bestuur of beheersorgaan

jaar	totaal dossiers	totaal prestatieplaatsen	vereffent op meerdere plaatsen	gemeente provincie	ocmw	vzw	andere	onbekend lopend
1997	2	2	0	0	0	2	0	0
1998	24	24	0	5	4	7	6	2
1999	18	21	2	6	3	11	1	0
2000	19	20	1	3	0	14	3	0
2001	27	27	0	4	6	16	0	1
2002	20	21	1	5	2	12	1	1
2003	24	24	0	6	3	10	5	0
2004	45	48	3	9	6	31	2	0
2005	41	42	1	11	5	24	2	0
2006	33	33	0	8	4	20	1	0
2007	26	27	1	11	5	9	1	1
2008	30	32	0	16	2	12	0	2
2009	35	36	1	9	0	14	3	10
TOTAAL	344	357	10	93	40	182	25	17
		100%		26%	11%	51%	7%	5%

3.1 vereniging zonder winstoogmerk (vzw)

Welke vzw's waren bereid 182 jongeren toe te laten en hen te begeleiden bij het verrichten van taken?

De kringloop- en tweedehandswinkels zoals SPIT Leuven, kringwinkel Aarschot, Tienen, Hageland, Tevel e.a., vzw Velo en andere fietsenateliers, en enkele beschutte werkplaatsen ontvangen de meeste jongeren (72). Ook rusthuizen, dienstencentra en ziekenzorg stellen hun werkplaats open voor het vereffeningswerk (29). Jongeren presteren eveneens in buurthuizen, jeugdhuizen, centra voor kinderopvang of naschoolse opvang en culturele centra (29). Dieren verzorgen in een dierenasiel of meehelpen in de dierentuin, of werken in de natuur, komen ook in aanmerking (27). In 18 andere vzw's zoals Child focus, Oxfam wereldwinkel, Rode Antraciet, Poverello, ... hebben jongeren een bijdrage kunnen leveren aan de gemeenschap.

Zeven jongeren ten slotte hebben in de eigen organisatie van de bemiddelingsdiensten (GAMBAS en BAS!) hun prestatie kunnen doen. Dit laatste is eerder uitzonderlijk en gebeurt bijvoorbeeld bij zeer jonge ouders die sterk begeleid moeten worden voor weinig werkuren. Het vraagt dan te veel energie om een externe tewerkstellingsplaats hiermee te belasten.

3.2 Gemeenten en provincie

De gemeente en provincie beschikken over verschillende diensten waar jongeren een nuttige bijdrage kunnen leveren.

Vier jongeren hebben in de loop der jaren in een provinciaal domein gepresteerd ten behoeve van hun slachtoffer.

De overige 89 jongeren hebben ergens in een gemeentelijke dienst hun bijdrage mogen leveren. Een brandweerdienst heeft 9 jongeren aan het werk gezet en eentje mocht helpen bij een politiedienst. In de groendienst van de gemeenten konden 30 jongeren terecht. 21 jongeren konden helpen bij het opruimen van vuilnis of andere wanorde in de reinigingsdienst, op het containerpark of bij de technische dienst. In de zgn. vrije tijdssector (culturele centra, jeugdhuizen, bibliotheek of uitleendienst) van de gemeenten hebben 20 jongeren hun prestaties kunnen verrichten. Vier jongeren hebben geholpen bij de kinderopvang. (In 4 dossiers kon de dienst niet meer worden achterhaald.)

Het is positief dat verschillende gemeenten hun deuren openstellen voor deze jongeren zodat ze klusjes kunnen opnemen ten dienste van de gemeenschap. In Vlaams-Brabant zien we dat 25 op de 65 gemeenten⁶ al eens een of meerdere jongere hebben begeleid.

3.3 OCMW

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn zijn vaak bereid om jongeren toe te laten (40). Ze mogen dan meestal helpen in de keukens en de refter, mee opruimen en kuisen van de rust- en verzorgingstehuizen. Ook de klusjesdienst blijkt een aantrekkelijke prestatieplaats voor jongeren te zijn.

⁶ Aarschot, Asse, Beersel, Bierbeek, Boutersem, Diest, Dilbeek, Geetbets, Gooik, Grimbergen, Hoeilaart, Keerbergen, Landen, Leuven, Linter, Londerzeel, Machelen, Merchtem, Scherpenheuvel-Zichem, St-Pieters-Leeuw, Ternat, Vilvoorde, Wemmel, Zaventem en Zemst.

3.4 Andere

Drie jongeren konden omwille van een tijdelijke plaatsing niet in een externe organisatie terecht voor het vereffenen van de schade. In die gevallen kan een prestatie verricht worden binnen de gemeenschapsinstelling op voorwaarde dat het een opdracht betreft die niet behoort tot de normale dagdagelijkse taken.

Andere jongeren mochten helpen in kinderdagverblijven, rusthuizen en ziekenhuizen, dieren centrum met een privaatrechtelijk karakter (13). De taken die ze doen hebben een dienstverlenend en humanitair karakter. Onder deze noemer horen ook het Koninklijk Museum van Afrika (federale instelling), de KULeuven, een parochie, een voetbalclub en een Asiel centrum (federale instelling). (9)

3.5 Beschouwingen

Als comité laten we de keuze van de tewerkstelling of prestatieplaats volledig over aan de wijsheid van de jongere en de bemiddelaar of de bemiddelingsdienst. Het is in ieder geval van belang dat het vrijwillig karakter gewaarborgd is en dat de jongere inziet of aanvoelt dat zijn inzet ook een dienst aan de gemeenschap betekent. Daarom ook het belang om te zoeken naar een instelling of dienst die een humanitair doel nastreeft.

Na al die jaren is nog steeds niet goed gedefinieerd wat de criteria zijn om een prestatieplaats te definiëren als een dienst die een maatschappelijk doel nastreeft. Is het voldoende dat het gaat over de non-profit sector of niet-private instellingen? Wat met rusthuizen die gerund worden door een particulier persoon? Mogen we werken in een dierenasiel beschouwen als een dienst aan de gemeenschap? Wat is non-profit? ...

In het seminarie over het provinciaal vereffeningsfonds van 2002⁷ werd stilgestaan bij de betrokkenheid van de gemeenschap op het herstel. Hilde Geudens heeft voor die gelegenheid een onderzoekje gedaan bij de tewerkstellingsplaatsen en kwam tot enkele conclusies. Eén ervan brengen we in herinnering:

*"... stelt zich ook de vraag of alle non-profit instellingen sowieso in aanmerking komen voor het werken in het kader van het Vereffeningsfonds. Of moeten we bijvoorbeeld vooral op zoek gaan naar voorzieningen die op zich al een groot maatschappelijk draagvlak hebben? Kiezen we met andere woorden bewust voor bepaalde voorzieningen zoals, om maar iets te noemen, Vredeseilanden, die vertakkingen heeft over gans Vlaanderen, waarbij als voorwaarde van tewerkstelling wordt gesteld dat de informatie doorstroomt naar alle lokale afdelingen? Of willen we vooral vertrekken van de partijen zelf en hen vooral creatief laten zoeken naar een invulling van deze tewerkstelling? Dit zou betekenen dat we moeten opletten met het bijna routinematig terugvallen op bepaalde tewerkstellingsplaatsen en eerder voortdurend de deur wagenwijd moeten openlaten zodat partijen zelf nieuwe pistes kunnen verkennen, pistes die vooral voor de partijen betekenisvol zijn."*⁸

⁷ Onder de titel: een pittig melodietje op zoek naar samenklank werd in de periode van oktober tot november 2002 een vierdaags seminarie georganiseerd naar aanleiding van het vijfjarig bestaan van het vereffeningsfonds Vlaams-Brabant.

⁸ Geudens, H., Betrokkenheid van de gemeenschap op het herstel: inleiding en duiding, in: Een pittig melodietje op zoek naar samenklank. Verslagboek seminariereeks - oktober - november 2002, p. 124.

4 Verhouding Vereffeningfonds en bemiddeling

door Kris Mullens - bemiddelaar bemiddelingsdienst Leuven

In deze bijdrage wil ik stilstaan bij de verhouding tussen het provinciaal vereffeningfonds en de bemiddelingen van waaruit de aanvragen bij het vereffeningfonds plaatsvinden.

De bemiddelaars volgen die vergaderingen van het comité wanneer ze een aanvraag tot vereffening hebben in een bemiddelingsdossier. Eén bemiddelaar van het team volgt alle vergaderingen om de ontwikkelingen en finesses op te volgen.

Ik kijk telkens uit naar de discussies die er ontstaan bij de bespreking van de aanvragen, dit om wille van de betekenis ervan. Het is immers eigen aan het vereffeningfonds dat een aanvraag niet volgens vaste regels behandeld kan worden. Voor het vereffeningfonds bestaat nu eenmaal geen computersysteem waar je na het invoegen van de data, de uitkomst kan uitprinten. Het feit dat we met jongeren en slachtoffers werken binnen justitie, maar nog meer binnen welzijn of bijzondere jeugdbijstand, maakt dat een bespreking telkens opnieuw een afweging van diverse belangen en invalshoeken is. Met andere woorden, Ik zal mij zorgen maken op de dag dat er niet meer gediscussieerd wordt op een comité V. Tegelijk duidt dit ook de noodzaak aan diversiteit bij de comitéleden zodat er vanuit verschillende invalshoeken kan gereflecteerd worden. Ik wil hierbij nogmaals gebruik maken om mijn waardering uit te spreken voor hun (soms zelfs vrijwillig) engagement en betrokkenheid.

Tijdens één van de laatste vergaderingen, stond ik versteld hoe ver het engagement en de interesse van de comitéleden in de bemiddelingsdossiers reikt. Deze betrokkenheid ging laatst zo ver dat er een schadebestek circuleerde ter verduidelijking van de aanvraag. Mijn buikgevoel vertelde mij op dat moment dat er iets niet klopte. Om meer inzicht te krijgen in dit gevoel, wil ik stilstaan bij de betekenis van het vereffeningfonds in het bemiddelingsproces; of anders gezegd: hoe verhoudt het vereffeningfonds zich ten aanzien van de bemiddeling. En meer concreet, wat dit betekent bij de bespreking van de aanvragen en het toekennen van schadebedragen.

Ik tracht deze verhouding te toetsen aan enkele principes van bemiddeling. Hetzelfde doe ik bij het vereffeningfonds, meer bepaald bij de criteria om een aanvraag toe te kennen. Tegelijkertijd wil ik deze criteria naast de fundamenteën van bemiddeling leggen en hun onderlinge verhouding nagaan.

Enkele fundamenteën van de bemiddeling

Het is niet de bedoeling om de drie werkingsprincipes (vrijwilligheid, meerzijdige partijdigheid en vertrouwelijkheid), de peilers waar een bemiddeling op rust, uitgebreid te bespreken. Ik wil wel graag stilstaan bij **het participatieve aspect van een bemiddeling of hoe bemiddeling het conflict teruggeeft aan de partijen**, hoe dit kan leiden tot een gezamenlijke overeenkomst; een overeenkomst van de partijen zelf.

Voor iedere bemiddelaar die werkt vanuit een herstelrechtelijke visie is dit vertrouwde materie. Ik verwijs op mijn beurt graag naar het idee 'Conflict as property' van Nils Christie. In plaats dat rechters, advocaten, hulpverleners, opvoeders,... beslissingen en adviezen geven aan partijen, wordt het conflict opnieuw bij partijen gelegd. Dit impliceert dat de bemiddelaar tijdens de bemiddeling ook geen beslissingen neemt, inhoudelijk niet stuurt en zich onmachtig opstelt betreffende de inhoud en de uitkomst van de bemiddeling. Alle macht van de bemiddelaar ligt bij het procesmatige. Ik stel het hier bewust even scherp om straks de overpeinzing in de link met het vereffeningfonds duidelijk te krijgen.

Dit impliceert ook dat de inhoud van de overeenkomst door partijen wordt bepaald. We zien dat dit soms tot zeer creatieve en persoonlijke afspraken kan leiden. Een overeenkomst van een bemiddeling durft wel eens af te wijken van een uitspraak van een jeugdrechter, zeker wat betreft de schadevergoeding. Geld (alleen) maakt niet gelukkig. Oprechte excuses en het opnemen van verantwoordelijkheid zijn zeker zo betekenisvol. Morele schadevergoeding kan in een bemiddeling dan ook soms vertaald worden in excuses of andere persoonlijke engagementen.

Maar ook andersom kan het dat een jongere er bewust voor kiest om een morele schadevergoeding te betalen die een rechter niet meteen zou toekennen. Of hij kan ervoor kiezen om het veroorzaakte tijdsverlies om te zetten in een financiële vergoeding. Of hij wil het bedrag van de intussen nieuw aangekochte gsm vergoeden, ook al is de gsm teruggegeven. Bovenstaande voorbeelden komen uit reële casussen. De overeenkomst of overeengekomen schadevergoeding in een bemiddeling hoeft dus niet steeds overeen te komen met de 'aantoonbare schade(bedragen)' die in een gerechtelijk vonnis worden gehanteerd.

Uiteraard ligt hier een verantwoordelijkheid bij de bemiddelaar om deze overeenkomsten te toetsen op hun billijkheid, partijen hier op te bevragen, te confronteren en door te verwijzen voor advies. Vaak gaat dit gepaard met het bewaken van het machtsevenwicht tussen de partijen.

Laat ons er dus even vanuit gaan dat de bemiddelaar hier telkens zijn werk goed doet zodat we zeker zijn van een gedragen overeenkomst. Een overeenkomst die misschien afwijkt van een te verwachten rechtelijke uitspraak. Een uitkomst die men niet zou verwachten bij aanvang van de bemiddeling op basis van de objectieve info. Maar wel een overeenkomst die voor partijen correct, eerlijk, evenwichtig en betekenisvol is.

Criteria van het vereffeningfonds

Hier zal ik even stilstaan bij enkele criteria van het Vereffeningfonds en deze in het licht van bovenstaande reflectie plaatsen. Voor een volledige lijst van deze criteria verwijs ik naar de bijlage van het jaarverslag.

a) Dader en Slachtoffer zijn akkoord met het vastgestelde schadebedrag.

Dit sluit sterk aan bij de uitkomst van een bemiddeling en met het gegeven dat het een overeenkomst van de partijen zelf is (zie ook de toelichting hierboven).

b) Schadebedrag

- Schadebedrag is duidelijk
- De bemiddelaar waakt over de grootte van het schadebedrag (eventueel via facturen en betalingsbewijzen, niet enkel via een bestek)

Het vereffeningfonds wordt gespijst door overheidsgeld van de provincie (geld van burgers zoals u en ik) en dus is het evident dat we zorgzaam omgaan met dit budget. Het moet verantwoord besteed worden. Vanuit deze optiek is een maatschappelijke toets en enige verantwoording van het overeengekomen schadebedrag gerechtvaardigd. Zoals hierboven reeds aangehaald is het eveneens de taak van de bemiddelaar om de billijkheid te bewaken of toch op zijn minst te toetsen.

Wanneer we dit criterium even in het licht van bovenvermeld doel van bemiddeling (conflict as property) plaatsen, vraagt dit toch wat nuancering. In hoeverre dient het overeengekomen schadebedrag, waarmee men naar het comité trekt, overeen te komen met schadebestekken? Wat als de jongere en zijn/haar ouders zeggen dat facturen niet nodig zijn? Wat wanneer het slachtoffer zijn fiets helemaal niet wil herstellen en geen schadebestek heeft maar de jongere wenst toch een bepaald bedrag te betalen voor de minwaarde van de fiets? Nog moeilijker wordt het wanneer het overeengekomen schadebedrag sterk afwijkt van het schadebestek. Wat

is de betekenis van een schadebestek wanneer beide partijen overeen komen veel meer te betalen dan op papier aangetoond?

In welke mate moeten bemiddelaars zich laten leiden door schadetabellen, bestekken en facturen? Lopen we in een bemiddeling niet het risico dat wanneer het vereffeningfonds in beeld komt, we vooral streven naar een overeenkomst die kan verantwoord worden door schadebestekken en facturen ten koste van een meer gedragen overeenkomst van de partijen zelf?

Procedure - Aanvraag via de bemiddelingsdienst

Sta mij toe dit criterium te interpreteren vanuit de filosofie en betekenis van het vereffeningfonds. Zowel in de literatuur als bij het coachen van nieuwe collega bemiddelaars en vrijwilligers wordt het fonds voorgesteld als een instrument binnen de bemiddeling. Niet zomaar een instrument, maar één dat zeer betekenisvol kan zijn. Het vereffeningfonds geeft de jongere de kans om zowel ten aanzien van het slachtoffer en zijn omgeving als ten aanzien van de maatschappij en zichzelf, verantwoordelijkheid op te nemen. Het geeft de jongere de kans om zijn fout te herstellen en zijn geloofwaardigheid t.a.v. het slachtoffer en zijn omgeving te herstellen. Met andere woorden: Het provinciaal vereffeningfonds is een zeer waardevol instrument voor alle betrokken partijen in een bemiddeling.

Dat het VFF een betekenis heeft binnen de bemiddeling, wordt tevens duidelijk bij aanvragen na vonnis, waar het schadebedrag dus al vastligt. Een voorwaarde is dat de aanvraag gebeurt door een bemiddelaar. Op deze wijze tracht men na vonnis dit (nog niet opgestarte) communicatieproces alsnog een kans te geven. Deze visie past volledig in het doel om het conflict terug te geven aan de partijen.

De vergaderingen van het comité bewijzen dat de leden zeer betrokken zijn op dit voorafgaand bemiddelingsproces. Met veel interesse wordt er gepolst naar de bemiddeling. Is de verzekering aangesproken? Waarom wil het slachtoffer geen stuk van de schade laten vallen als één dader ontkent? Hoe komt het dat er geen gezamenlijk gesprek plaatsvindt? Uiteraard allemaal zeer interessante vragen.

Maar, in hoeverre is het relevant dat comitéleden het bemiddelingsproces op zich onder de loep nemen wanneer partijen reeds tot een overeenkomst kwamen?

Door de bemiddelaars kan dit zeer divers ervaren worden, gaande van 'gecharmeerd door de interesse' tot 'verontwaardiging voor de verantwoording die men moet afleggen'

Door de diverse beleving is er misschien ook moeilijk een antwoord op te geven. De vraag regelmatig stellen, is misschien nog belangrijker dan het antwoord. Het antwoord zou wel eens als volgt kunnen luiden: ... dat het gaat het om een zelfde belang en bekommernis, doch ervaart ieder deze vanuit zijn eigen positie en taak. Vanuit betrokkenheid, interesse en bekommernis om hun rol als lid zo goed mogelijk te vervullen, zijn comitéleden hongerig naar info over de bemiddeling. Vanuit de bemiddelaars kan dit ervaren worden als een gebrek aan vertrouwen in hun werk. Misschien volstaat het even naar elkaars beleving te kijken.

Besluitend hoop ik als bemiddelaar dat de criteria om een aanvraag toe te kennen steeds gebruikt worden in functie van het aanwenden van een waardevol instrument in de bemiddeling vanuit bovenstaande filosofie (conflict as property).

5 Interprovinciaal overleg

De voorzitters en secretarissen van het comité vereffeningsfonds van de 5 Vlaamse provincies hebben nood aan meer en beter gestructureerd overleg met elkaar. Doel is om informatie en knelpunten te bespreken en om elkaar te inspireren. Elk provinciaal fonds blijft verder autonoom werken.

De Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg coördineert en zorgt voor het voorzitterschap en het verslag. De vergadering vindt plaats in de lokalen van de Vereniging van Vlaamse Provincies te Brussel.

In 2009 zijn drie vergaderingen georganiseerd (3 maart, 6 mei en 6 oktober 2009)

Tijdens die bijeenkomsten worden verschillende thema's aangeraakt waarmee de verschillende provinciale fondsen te maken krijgen en waarover ze van gedachten willen wisselen. Enkele voorbeelden van vragen en knelpunten: kunnen jongeren gaan werken voor het fonds bij de overheid, zelfs als die de benadeelde is? kan het vereffeningsfonds tussenkomen in het kader van gemeentelijke administratieve sancties (schade alleen of ook de boete)? welke impact kan het fonds hebben op de bemiddeling? hoeveel betekenis wordt door het comité gehecht aan de brief van de jongere? hoe gaan de comités om met het verschil in standpunt en tussenkomst van de familiale verzekeraars? hoe hanteert het comité de regels van subsidiariteit? hoe hou je de discussie op het comité levendig en inhoudelijk? enzovoort.

Daarnaast is uitvoerig ingegaan op het herstelfonds gedetineerden en op de vraag om dit ook in de andere provincies te implementeren of minstens de steun van de provincies te verkrijgen. Is het wenselijk dat het herstelfonds gedetineerden aansluit bij het bestaande provinciaal vereffeningsfonds? Indien ja, hoe?

6 Financieel verslag

Op 31 december 2009 beschikt het fonds in het totaal nog over een tegoed van 24.932,44 euro. Er moet echter rekening mee gehouden worden dat er nog dossiers dienen uitbetaald te worden voor een bedrag van 7.103,60 euro.

Het fonds wordt gespijsd door de provincie en de V.G.C. De V.G.C. draagt overeenkomstig de afspraken met de provincie 10 % bij en dit om de Brusselse jongeren de kans te geven om een beroep te doen op het fonds. In 2009 werd de subsidie van 10.000 euro aangevraagd en toegekend.

INKOMSTEN ZICHTREKENING				
	2006	2007	2008	2009
Provincie Vlaams-Brabant + V.G.C.	9.300,00 €	10.000,00 €		10.000,00 €
Overschrijving van Spaarboekje				
Intresten	13,38 €	27,27 €	18,48 €	13,56 €
Inschrijvingen seminarie				
Verkoop eindrapporten				
Giften	291,11 €			
TOTAAL	9.604,49 €	10.027,27 €	18,48 €	10.013,56 €

UITGAVEN ZICHTREKENING				
	2006	2007	2008	2009
Onkosten bankrekening	3,63 €		26,60 €	28,40 €
Betalingen dossiers	6.089,96 €	3.127,61 €	8.673,54 €	5.100,72 €
Huur safe	37,44 €	37,44 €		
Organisatie seminarie		1.607,19 €		
Documentatie				20,00 €
TOTAAL	6.131,03 €	4.772,24 €	8.700,14 €	5.149,12 €
voorbehouden bedrag lopende dossiers	3.819,36 €	4.932,50 €	7.399,86 €	7.103,60 €

Een bedrag van 20 euro werd gestort aan de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg voor toegang tot de digitale bibliotheek en documentatie inzake jeugdrecht en jeugdwetgeving.

In 2009 heeft het comité 39 nieuwe dossiers behandeld, 4 uitbreidingen van een nieuw dossier en 3 uitbreidingen van oude dossiers. Voor 1 dossier werd een verlenging van termijn goedgekeurd. Het totaal bedrag dat goedgekeurd werd in 2009 bedroeg 12.446,77 euro.

OVERZICHT ZICHTREKENING				
	2006	2007	2008	2009
Saldo vorig jaar	20.021,15 €	23.494,61 €	28.749,64 €	20.068,00 €
IN	9.604,49 €	10.027,27 €	18,48 €	10.013,56 €
UIT	6.131,03 €	4.772,24 €	8.700,14 €	5.149,12 €
SALDO	23.494,61 €	28.749,64 €	20.067,98 €	24.932,44 €

Het beheer van het fonds gebeurt volledig autonoom door het Provinciaal vereffeningsfonds. Drie personen zijn gemachtigd om een financiële verrichting te ondertekenen. Om een betaling te verrichten zijn steeds twee handtekeningen vereist. Op die manier wordt een controle ingebouwd.

Voordeel van deze betalingswijze is dat een soepele en snelle uitbetaling mogelijk is. De betaling van de bedragen aan het slachtoffer dient soms zeer vlug te geschieden omwille van afspraken tussen de betrokkenen. Meestal worden de bedragen overgeschreven op het rekeningnummer van de bemiddelingsdiensten, die het dan doorstorten op het rekeningnummer van het slachtoffer. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de jongere persoonlijk aan het slachtoffer een cheque zou overhandigen ter waarde van het overeengekomen bedrag. Dit is echter in onbruik geraakt en in 2009 gebeurde het niet.

Het beheer gebeurt onder streng toezicht van de dienst financiën van de provincie. Jaarlijks worden de nodige rechtvaardigingsstukken in verband met het beheer van het fonds door het secretariaat voorgelegd bij de provincieontvanger zodat ook de provincie toezicht uitoefent op het beheer van het fonds.

7 Het Herstelfonds en de rol van de provincies

een poging tot concretisering

De VZW Suggnomè - Forum voor Herstelrecht en Bemiddeling - heeft aan de provincies gevraagd of ze bereid zijn een maatschappelijk draagvlak te bieden voor de veralgemeende werking van een Herstelfonds voor Gedetineerden. De vraag betreft in eerste instantie geen financiële ondersteuning.

Deze vraag aan de provincies is geïnspireerd op de rol die zij momenteel opnemen in de bemiddeling met minderjarigen met het beheer van het provinciaal vereffeningfonds.

De aanzet tot de stap naar de provincie voor het vereffeningfonds minderjarigen in 19979 is er gekomen vanuit de mogelijkheid tot veralgemeenbaarheid en de bekommernis voor de eenheid van methode en concept. De provincie werd uitdrukkelijk aangezocht als officieel, neutraal en intermediair forum. De stap naar de provincie was niet ingegeven door een behoefte aan financiële input, veeleer werd de provincie aangezocht omdat ze best geplaatst is een forumfunctie uit te bouwen, een kruispunt te vormen van pedagogische bekommernissen, welzijnsperspectieven en juridische maatregelen. De provincies voelden het als hun maatschappelijke taak om dit instrument aan te bieden en kunnen dit juridisch opnemen.¹⁰

Ook bij het Herstelfonds wordt aan de provincies gedacht vanuit hun intermediaire, bestuurlijke en maatschappelijke functie. De provincie wordt genoemd als een officieel bestuurlijk niveau met een grote toegankelijkheid voor diverse diensten en organisaties en intermediair tussen het centrale en lokale niveau.

De Vlaamse provincies zijn bereid in te gaan op het verzoek tot het meer structureel organiseren en maatschappelijk zichtbaarder maken van het instrument van Herstelfonds. Naar analogie met het vereffeningfonds biedt dit instrument immers beloftevolle perspectieven voor de daders, de slachtoffers en hun omgeving. In de beleidscommissie welzijn van 27 augustus 2008 van de Vlaamse Vereniging van Provincies (VVP) gaan de gedeputeerden voor Welzijn in principe akkoord om dit dossier te ondersteunen.

De financiering voor de gelden in het Herstelfonds wordt momenteel door de FOD justitie gedragen. De financiële input van de provincies kan erin bestaan personeel en werkmiddelen te voorzien voor het beheer en de organisatie van het comité Herstelfonds. In dit comité worden de individuele aanvragen van de gedetineerde en zijn slachtoffer onderzocht.

Onderzocht moet worden of het opportuun is om in elke provincie een afzonderlijk comité op te richten dan wel om met verschillende provincies samen (eventueel in beurtrol) het comité te organiseren. De opportuniteit heeft voornamelijk te maken met het verwacht aantal aanvragen

¹⁰ In eerste instantie enkel in de provincie Vlaams-Brabant. De andere Vlaamse provincies zijn uiteindelijk ook bereid gevonden om een provinciaal vereffeningfonds op te richten: Limburg in 1999, Antwerpen in 2002, West-Vlaanderen in 2003 en Oost-Vlaanderen in 2006. - zie ook:

" *De provincie is bevoegd om in elke aangelegenheid die haar provinciaal belang voorkomt mits zij de bevoegdheid van de gemeenteoverheden niet schendt en de hogere overheid, met eerbiediging van de wet, die aangelegenheid niet tot zich getrokken heeft.*" in MAST, A., DUJARDIN, J. en VAN DAMME, M., Overzicht van het Belgisch administratief recht, 1996, 349-350. Geciteerd in: STASSART, E., wetenschappelijke ondersteuning bij de implementatie en ontwikkeling van het provinciaal vereffeningfonds. Onderzoek naar de optimale werking ervan en grondige evaluatie. Een opdracht van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, maart 1999, p. 17.

en het efficiënt bijeenroepen van de comitéleden. In functie van de participerende gevangenen kan één of twee comités worden gevormd. (Voorwaarden zijn: aanwezigheid van personen die bemiddelen, die het instrument van het Herstelfonds aanprijzen bij de gedetineerden en de slachtoffers, die kunnen instaan voor de begeleiding en de praktische afspraken met de tewerkstellingsplaats of de werkopdracht, ...).

Onderzocht en besproken moet ook worden of het comité Herstelfonds afzonderlijk zal werken, dan wel een plaats krijgt binnen het bestaande comité vereffeningsfonds minderjarigen en onder welke vorm (toevoeging van deskundige personen die kennis hebben van het reilen en zeilen binnen de gevangeniswereld, bereidheid van huidige leden om dit mee te willen opnemen, ...).

Voorstel is om in verschillende fasen te werken.

voorlopig het Herstelfonds georganiseerd via Suggnomé laten voortdoen. Om derden te leren hoe het comité werkt en beslist, kan gedacht worden om externe toehoorders toe te laten (bv. uit de provincies);

op het moment dat meerdere gevangenen bereid zijn het instrument actief aan te bieden, nagaan of er regionale uitbreiding nodig is. Indien positief, een nieuw comité oprichten, al dan niet op interprovinciaal niveau (vb. Limburg en Antwerpen of Oost- en West-Vlaanderen), naast het bestaande comité in de schoot van Suggnomé (dat minstens regio Vlaams-Brabant blijft beheren). Op dat moment kan worden bekeken of dit nieuwe comité toegevoegd wordt aan het bestaande comité vereffeningsfonds of dat het tijdens de groeifase georganiseerd wordt onafhankelijk van het comité vereffeningsfonds. In functie van de evolutie en de ervaringen kan later bekeken worden wat de beste structuur is, rekening houdend met efficiëntie en het doelmatig inzetten van personeel en tijd.

in functie van de verdere evolutie kan een derde comité worden opgericht of andere groepen worden gevormd.

Kortom, de Vlaamse provincies zijn bereid de mogelijkheden tot ondersteuning via personeels- en werkingsmiddelen van het Herstelfonds te onderzoeken, op voorwaarde dat alle actoren uit de diverse sectoren (justitie, hulpverlening, welzijn) beschikbaar zijn en participeren.

De Vlaamse provincies zijn eveneens bereid hun netwerk aan te spreken om faciliterend en stimulerend te werken ten aanzien van mogelijke tewerkstellingsorganisaties zodat gedetineerden de kans krijgen zinvolle prestaties te leveren in ruil voor een betaling uit het fonds aan hun slachtoffer.

Alleszins willen de Vlaamse provincies de uitbouw van het Herstelfonds actief ondersteunen.¹¹

Kaat Boon
arrondissementscommissaris
17 maart 2009

¹¹ Deze nota is voor advies en kennisname bezorgd aan de vertegenwoordigers in de vijf Vlaamse provincies. Principieel kan men zich vinden in dit concept. Het kan beschouwd worden als een intentieverklaring met de bereidheid actief te zoeken naar de beste formule in functie van de evolutie.

8 Bijlage: CRITERIA BIJ DE TOEKENNING VAN DE BIJDRAGE

1. dader

- minderjarig op het ogenblik van het als misdrijf omschreven feit
- vrijwillige keuze tot deelname en gemotiveerd
- erkent de feiten gepleegd te hebben
- erkent het aandeel in de schade
- akkoord met het vastgestelde schadebedrag

2. slachtoffer

- bereid tot medewerking aan bemiddeling en het vereffeningsproces
- akkoord met het vastgestelde schadebedrag

3. schadebedrag

- schadebedrag is duidelijk: dader als slachtoffer komen hierover tot een akkoord
- bemiddelaar waakt over de grootte van het schadebedrag (zo mogelijk via facturen en betalingsbewijzen bepalen, niet enkel via een bestek)
- schade die in aanmerking komt voor tussenkomst van een verzekeringsmaatschappij, wordt niet vergoed via het fonds, behoudens het bedrag van de franchise.

4. termijnen:

- er worden billijkheidstermijnen ingevoerd die als richtlijn worden gehanteerd. Indien de duur van de prestaties deze billijkheidstermijn overschrijdt, moet het goed gemotiveerd worden.
- maximale duur van de prestatie is gekoppeld aan de leeftijd. Deze kunnen niet overschreden worden.

Leeftijdsgroep	Billijkheidstermijnen	Maxima (reeds vastgelegd)
12-jarigen	½ week of 19 uren	1 week of 38 uren
13-jarigen	1 week of 38 uren	2 weken of 76 uren
14-jarigen	2 weken of 76 uren	4 weken of 152 uren
15-jarigen	3 weken of 114 uren	6 weken of 228 uren
16-jarigen	4 weken of 152 uren	8,5 weken of 319 uren
17-jarigen	5 weken of 190 uren	8,5 weken of 319 uren
18-jarigen	5 weken of 190 uren	8,5 weken of 319 uren

5. bedrag:

De Begeleidingsgroep Vlaams-Brabant legt het uurloon vast op **5 €** vanaf 1 januari 2002. Het bedrag wordt aangepast aan de index. Met de indexaanpassing in januari 2009 wordt een bedrag van 6,07 euro per gepresteerd uur betaald.

6. Procedure:

- aanvraag via de bemiddelingsdienst
- overzicht dossier opgesteld door de bemiddelaar met info over: feiten, motivatie aanvrager, vraag van het slachtoffer, standpunt ouders, betrokkenheid parket en/of jeugdrechtbank,

info tussenkomst verzekering, standpunt bemiddelaar en persoonlijk gemotiveerde brief van de aanvrager.

- Beslissing op het comité vereffeningfonds door de stemgerechtigde leden. Minimum 3 stemgerechtigde leden moeten aanwezig zijn.
- De gepresteerde uren worden vergoed op basis van een evaluatienota, ook al is de volledige termijn niet volbracht.